

Zmiany w PIP: mniej kar, więcej pomocy

Kategoria: Polityka Społeczna

Opublikowano: czwartek, 24, lipiec 2025 14:03

Tomasz Smaś

Odśloni: 463

Państwowa Inspekcja Pracy przechodzi istotną transformację. Z instytucji postrzeganej głównie jako kontrolna, stopniowo przekształca się w partnera przedsiębiorców – doradzającego, edukującego i wspierającego. To element szerszego procesu deregulacyjnego prowadzonego przez rząd, który zakłada m.in. ograniczenie liczby kontroli oraz ich czasu, szczególnie wobec mikroprzedsiębiorców.

W ramach pierwszego pakietu deregulacyjnego maksymalny czas kontroli w małych firmach skrócono z 12 do 6 dni. Dodatkowo, częstotliwość wizyt instytucji kontrolnych ma być dostosowana do ryzyka związanego z prowadzoną działalnością. Choć zmiany obejmują wiele instytucji, również Państwowa Inspekcja Pracy będzie zobowiązana do lepszej selekcji podmiotów, które wymagają szczególnej uwagi – z wyjątkiem przypadków skarg i wypadków, które wymagają obligatoryjnej interwencji.

Jednocześnie rośnie rola PIP jako instytucji wspierającej. Już teraz inspektorzy udzielają setek tysięcy bezpłatnych porad prawnych rocznie, a także prowadzą szkolenia dla pracowników i pracodawców. W 2023 roku udzielono ponad 350 tys. porad oraz przeszkolono ponad 160 tys. osób. Zmiana charakteru instytucji z represyjnego na doradczy wpisuje się w oczekiwania środowisk biznesowych, które coraz częściej postrzegają PIP jako partnera, a nie wyłącznie organ kontrolny.

Dalsze zmiany wynikają z tzw. kamieni milowych przewidzianych w Krajowym Planie Odbudowy. Jedną z kluczowych innowacji będzie dostęp PIP do danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, co ma znacząco zwiększyć skuteczność typowania firm do kontroli. Nowością będzie również obowiązek analizy ryzyka, na podstawie której będą planowane doraźne kontrole.

Wprowadzane zmiany obejmą również możliwość przeprowadzania kontroli zdalnych. Choć głównym standardem pozostanie kontakt osobisty, nowe przepisy mają umożliwić hybrydową formę nadzoru – inspektorzy będą mogli analizować dokumentację i monitorować warunki pracy zdalnie, co zwiększy ich mobilność i efektywność.

Znaczącą nowością będzie także możliwość przekształcania umów cywilnoprawnych w umowy o pracę – tam, gdzie ich stosowanie ewidentnie służy obchodzeniu prawa. Uprawnienie to zostanie przyznane inspektorom pracy, ale ma dotyczyć wyłącznie skrajnych przypadków, gdy zawarcie umowy zlecenia lub o dzieło ma na celu obniżenie kosztów pracy kosztem praw pracowniczych.

Planowana jest również dwukrotna podwyżka kar możliwych do nałożenia w trybie mandatowym. Inspekcja zapewnia jednak, że celem nie jest masowe karanie przedsiębiorców, lecz eliminacja najpoważniejszych nadużyć. Całości dopełnia modernizacja instytucji: cyfryzacja procesów, zwiększenie budżetu i nowe narzędzia wspierające efektywność działań.

Reforma Państwowej Inspekcji Pracy, której realizacja przewidziana jest do 2026 roku, ma przynieść realne korzyści – nie tylko pracownikom, lecz także firmom, które działają zgodnie z prawem. Skuteczność, przejrzystość i partnerstwo mają stać się nowym standardem w relacjach między przedsiębiorcami a instytucją, której celem przestaje być wyłącznie nadzór, a coraz częściej – wsparcie i prewencja.

Źródło: Newseria